

Boheemse kraaien

Roman

Gilbert Keyzer

© Gilbert Keyzer 2025 Uitgave Bravenewbooks

Alle personages in deze roman zijn het product van de fantasie van de schrijver. Iedere overeenkomst met bestaande dan wel overleden personen berust op toeval.

Stovizje, juni negentienvijfenveertig

De kinderen groetten hun Mutti en verlieten het huis. Mutti maande hen, vooral voorzichtig te zijn, bij elkaar te blijven, nergens stil te staan en geen gesprekken met anderen aan te gaan. Carl gaf zijn zusje Hannelore een hand. Zij liepen de stenen trap treden af, achter hun oudere broers Paul en Jonas aan.

Over zijn schouder kijkend, zag Carl hoe de voordeur zachtjes dichtgetrokken werd, alsof hun moeder geen aandacht van omwonenden wilde trekken.

Mutti was door een instortend gebouw in het dorpscentrum aan een voet geblesseerd geraakt en liep sindsdien slecht.

Vati had die ochtend geen tijd om zijn kinderen naar school te brengen. Hij was die ochtend al tegen zevenen het huis uitgegaan, om bij een bevriend boerenechtpaar, dat even buiten het stadje woonde, voedsel te kopen en een gerucht te onderzoeken, dat hij en zijn gezin misschien in een motorwagen mee konden rijden naar de grens met Duitsland, waar vlak achter die grens het Rode Kruis Duitse vluchtelingen opving.

De onrustige hemel trok dicht. Vlagen druppels kwamen op het stadje neer. De kasseien glommen. Er was verder niemand op straat.

De werkmanshuizen en pakhuizen aan de overkant van de rivier hielden hun luiken en poorten gesloten. Ook daar was niemand te zien.

Vanuit de heuvels erboven klonk opnieuw het gegrom en geratel van Russische pantserervoertuigen en het geknap en gekraak van boomstammen en takken.

De laatste keer dat Vati hen naar school had gebracht, had hij zijn kroost gewaarschuwd: 'Laten we dicht bij elkaar blijven. Als jullie tanks of soldaten zien, verstop je dan meteen!'

De kinderen staken de brug over. Het troebele water stroomde er langzaam en levenloos onder door. Er voeren geen schepen, er lagen nergens schepen aangemeerd.

Carls broers namen zonder te groeten de weg langs de rivier naar het Rijkslyceum. Ongeduldig trok Carl zijn talmende zusje verder.

'Schiet nou toch op, in de school zijn we veilig. Misschien hebben ze melk, net als vorige week.'

Veilig was je de laatste jaren nergens meer, wist Carl. Hij had het gezegd om zijn zusje tot spoed te manen. Het stadje was vorig jaar enkele malen door de bommen van afgedwaalde bommenwerpers getroffen. Hij had gezien, dat er grijze lichamen uit de puinhopen van gebouwen werden gegraven. Enkele doden waren door de rivier afgevoerd.

Het was sindsdien rustiger geworden, tot het einde van de winter. Toen marcheerden de laatste Duitse soldaten richting de grens met hun vaderland.

Carl herinnerde zich hun holle gezichten, hun sjofele uniformen, de dieselstank van de vrachtauto's. Niemand stond ze op te wachten. De luiken van de huizen bleven gesloten. Van de intocht van de Duitse troepen, ruim zes jaar eerder, kwamen hem vooral de bloemen voor ogen, die aan hen door Duitse vrouwen en meisjes werden aangeboden.

De eerste Sudeten Duitse families waren al weken geleden naar het westen gevlucht. Hun huizen werden vrijwel onmiddellijk na vertrek door omwonenden geplunderd.

Sommige van deze huizen werden al illegaal bewoond.

Carl en zijn zusje sloegen linksaf en volgden een straat, die op een pleintje uitliep, waaraan de lagere school lag.

De traliehekken zaten dicht. De deuren waren gesloten. Er was niemand te zien.

Carl ontknoopte het touw, dat zijn broek omhoog hield en knoopte het strakker.

'Kom, Hanne, dan gaan we weer naar huis.'

Zij maakten rechtsomkeer. Achter hen klonk een dieselmotor.

Een voertuig draaide grommend het pleintje op.

De kinderen keken om.

'Dat zijn Russen!' schreeuwde Carl.

De kinderen renden naar de brug. Achter hen klonk geschreeuw van mannenstemmen, waarvan zij niet konden opmaken, of het Tsjechisch dan wel Russisch betrof.

'Ik kan niet meer!' riep Hannelore.

Zo weinig mogelijk vaart verliezend, tilde Carl zijn zusje op.

Misschien is de brug te smal voor die grote auto, schoot het door zijn paniek heen, terwijl zij in zijn armen op en neer schudde.

Het hart dreunde in zijn slapen. De ademhaling leek zijn longen te schuren.

Zij bereikten de overkant van de rivier. Zwaar hijgend zette Carl zijn inmiddels huilende zusje neer en keek om.

Het voertuig was nergens te bekennen en liet zich niet meer horen.

Was het een tank of een vrachtauto, vroeg Carl zich af.

'Waar zijn Paul en Jonas?' vroeg Hannelore.

Carl speurde de oever aan de overkant af. Geen teken van leven.

Spookhuizen, dacht hij. Alle bewoners zijn doodgemaakt. Heel stilletjes, zodat de rest van ons niet zou vluchten.

Hannelore trok aan zijn mouw en keek hem angstig aan.

‘Die zitten toch allang op school, domoor! Kom, we moeten opschieten.’

Hij sleurde haar zowat huiswaarts.

‘Wat heb je kunnen kopen?’ vroeg Mutti, terwijl ze Vati de tas uit handen trok.

Andijvie, raapstelen, wortelen en roggebrood stalde zij op het aanrecht uit.

‘Geen aardappelen? Dat brood van de boer zit altijd vol zaagsel.’

Vati ging aan de keukentafel zitten.

‘Denk nou toch eens na, mens! Er zijn toch geen aardappelen in dit seizoen. Ik kan daar trouwens niet meer naar toe. Ze mogen van de burgemeester niets meer aan Duitsers verkopen. Ze worden door Tsjechische milities gecontroleerd. Wees blij met wat ik bij elkaar heb gescharreld.’

Mutti’s gezicht rimpelde van zorgen. ‘Hoe moeten we dan aan voedsel komen?’

‘Ik verzin wel wat.’

‘En dat verhaal dan, dat we met iemand mee kunnen rijden?’

‘Die kerel was nergens te vinden. Een of ander vage praatjesmaker.’

Zij hoorden de voordeurklopper en schrokken.

Vati liep de gang in en keek door het deurraampje.

Hij liet Carl en Hannelore binnen.

Boos ging hij achter ze aan, de keuken in. ‘Ik had toch gezegd, dat ze thuis moesten blijven?’

‘Niet boos worden, alsjeblieft. Ze zijn al het hele weekend binnen. Ze wilden zo graag. Het is toch al dagen rustig...’

‘Waarom zijn jullie nu al thuis?’ vroeg hun vader op barse toon.

‘De school was dicht. We zagen een vrachtwagen met Russen’, antwoordde Carl.

‘En Paul en Jonas?’

‘Ik weet het niet. Misschien was het lyceum wel open.’

‘Of ze zijn door de Russen gevangen genomen’, vreesde Vati.

‘De Russen komen hier niet. Er is hier niks te halen voor ze’, beweerde Mutti. Zij schonk chicoreikoffie.

‘En als ze toch komen, dan moeten we alsnog vluchten, voor alle zekerheid. We kunnen naar de grens lopen’, stelde zij voor.

‘Dan zou je eerst morgenochtend al ons geld van de bank moeten halen.’

En dan nog. Vluchten? Het is meer dan tien kilometer. Je komt met die voet niet eens de straat uit. En ons papiergeld zal in Duitsland waardeloos zijn.'

'Ik kan met Carl en Hannelore op de kar.'

'Bij de grens wemelt het van de Russen. Heb je gehoord wat die de mensen aandoen? Ze worden vermoord of ontvoerd en naar Siberië gebracht. Daar wonen menseneters.'

'Daar zouden we toch ook mee te maken krijgen, als we met die motorwagen mee hadden kunnen rijden?'

Vati zuchtte. Hij wreef zijn gezicht. 'Moeten we dan alles achterlaten? Ons prachtige huis?' Het echtpaar keek naar de middelste salon. Veel van het antieke meubilair was verkocht. Op de planken vloer van de middelste salon, dicht bij een muur, stonden familieportretten uitgestald.

'Misschien kunnen we terug, als alles rustiger is geworden', opperde Mutti.

'Onze families wonen hier al generaties, schat. Wat hebben we te vrezen? We hebben niets misdaan. We hebben Tsjechische vrienden in Praag. Je weet toch, dat ik tijdens mijn colleges het nazisme heb veroordeeld? Iedereen hier weet, dat ik een paar jaar geleden door de SD ben opgepakt. Iedereen weet, dat ik vorig jaar mijn baan ben kwijtgeraakt.'

'Zou je weer terug kunnen naar de universiteit?'

'Ik weet het zeker, schat. Ik zal van de week de rector magnificus bellen. En dan ga ik met de trein naar Praag. Als er tenminste treinen voor burgers beschikbaar zijn.'

'Straks worden de communisten hier de baas.'

'Welnee. Je maakt je teveel zorgen. Dat zullen de Amerikanen en de Britten nooit goed vinden.'

Zij keek uit het keukenraam naar de loodgrijze Elbe, alsof zij er op een bootje, met haar gezin mee naar Duitsland zou willen varen.

De avond viel. De lucht voelde zwaar aan. In de verte klonk gedaver en gedonder, waarvan ze zich afvroegen of het artilleriegeschut zou kunnen zijn. Er gingen geruchten over SS regimenten, die na het ondertekenen van de wapenstilstand vorige maand, hardnekkig doorvochten.

'Waar blijven toch de jongens?' verzuchtte Mutti. Met rood aangelopen vingers sneed zij groentes.

'Zal ik kijken of ze in het studentencafé aan de Reinfeldplatz zitten?' vroeg Carl.

'Doe dat, jongen', sprak Vati, ondertussen aan een knop van de volksontvanger draaiend.

Niets dan ruis produceerde dit radiotoestel. 'Wees snel en praat verder met niemand.'

Het was droog geworden. Voor sommige deuren stonden bewoners met elkaar te praten.

Carl negeerde ze en zette het op een rennen, voor zover zijn afgetrapte schoenen dat toelieten. Hijgend bereikte hij het plein, alwaar hij voor de deur van het Duitse café zijn beide broers zag staan. Zij dronken pils met hun schoolgenoten en schrokken van zijn verschijning.

‘Jullie moeten naar huis komen van Mutti. We gaan zo eten.’

Onder hoongelach volgden Paul en Jonas hun broertje. Jonas greep Carl bij zijn kraag en trok hem naar zich toe. ‘Als jij durft te verklappen, dat we aan het bier hebben gezeten, dan gooien we je in je blote kont in de rivier’, dreigde hij.

‘Ik zal niks zeggen. Laat me los!’

Jonas duwde hem van zich af.

Log geworden van het bier, hadden zij moeite om hun broertje bij te houden.

Hij werd trots op zijn snelheid en dartelde als een hert voor hen uit, om hen heen.

‘Waar halen jullie toch het geld vandaan om te drinken, vroeg Vati tijdens het povere avondmaal, nadat de oudste jongens bierboeren hadden gelaten.

Paul en Jonas keken hem geschrokken aan.

‘Ach, jongens toch’, verzuchtte Mutti.

‘We doen af een toe klusjes voor de rector’, beweerde Paul.

‘Hoe was het op school?’ vroeg Vati.

‘We hebben alle lesstof al gehad. We hebben op het schoolplein gevoetbald. En kratten gesjouwd voor de brouwerij’, antwoordde Jonas.

‘Alle portretten van Hitler en alle hakenkruisvlaggen op school zijn weggehaald’, meldde Paul.

‘Alles wordt weer normaal’, wilde hun vader geloven.

September tweeduizend acht

De nog prille relatie werd Francesca Marek te zwaar.

Hij hinderde haar zelfs tijdens haar werk, zonder iets te doen, doordat ze hem niet uit haar gedachten kreeg. Het waren overwegend benauwende gedachten.

Na een week Europese archeologie doceren, verliet Francesca, overladen met myriaden banale en indrukwekkender impressies het faculteitsgebouw, uitziend naar een weekend om tot rust te komen. En als zij geluk had, een weekend zonder migraine.

Haar vriend, afgestudeerd sociaal geograaf, had bijna alle voorafgaande weekenden in beslag genomen, door vrijdag en zaterdagnacht bij haar te blijven slapen en met haar het centrum van Praag te bezoeken, naar een sporthal te rijden en natuurgebieden te bewandelen. Hij werkte in een aangrenzend gebouw en wist haar soms wel drie keer per dag op te zoeken, alsof hij haar controleerde.

‘Ik zou af en toe wat meer tijd voor mezelf willen...’

‘Waarom dat? Het is toch prachtig, om bij elkaar te zijn. Hou je niet meer van me?’

Hij wilde nooit alleen zijn. Doordeweeks sliep hij bij zijn ouders, die ook in Praag woonden.

Ik ben niet veel meer dan de oplossing voor zijn eenzaamheid, vermoedde zij. Het lijkt wel, alsof hij me het hele weekend opjaagt, zodat ik er niet aan toe kom om over ons na te denken, om over ons te praten.

Hij bleef haar overladen met geschenken: parfums, een horloge, ondergoed, waarin zij voor hem moest paraderen. Als zij niet enthousiast genoeg reageerde, gedroeg hij zich een tijdlang nukkig.

Telkens als zij hem in bed op afstand hield, om welke reden dan ook, begon hij een scene. ‘Je wil me niet meer, je wil van me af.’

Op den duur had hij gelijk gekregen. Op seksueel gebied hield hij niet op, haar variaties op te dringen. Als het haar te gek werd, weigerde zij, waarna de sfeer tussen hen alle resterende energie uit haar weg leek te trekken.

Vaak voelde Francesca zich maandagochtend vermoeider dan vrijdagmiddag, na een werkweek. Hij begreep niets van haar migraineaanvallen, schreef ze toe aan haar maandelijkse cyclus.

Het is een roofdier, concludeerde zij. Hij vreet me op. Hij kan er niet tegen, als ik met m’n vriendinnen afspreek. Hij zal me er vast van verdenken, een ander te hebben. Straks ben ik mijn vriendinnen kwijt, als ik ze te vaak afzeg.

Ik moet hem bellen, nam ze zich op een donderdagmiddag voor.
Na de eerste maanden van het nieuwe studiejaar, zou er tijd worden besteed aan veldwerk. Hierdoor zou zij niet ieder weekend in haar appartement in Kladno slapen en hem dus kunnen vermijden.
Voordat Francesca het faculteitsgebouw verliet, zette ze haar zonnebril op. Het was warm, bewolkt nazomerweer.
Laat ik beginnen met hem over het veldwerk te vertellen, bedacht ze, terwijl ze in haar auto stapte. Ik zal hem mijn flat uit vervelen. Als ik daar de kracht nog voor heb.
Het was voorgekomen, dat hij haar op vrijdagmiddag opwachtte in zijn auto, op de parkeerplaats vlak bij het flatgebouw, waar ze een appartement bewoonde.
Francesca parkeerde er en keek om zich heen. Ze achtte hem in staat om haar zonder afspraak ook door de week op te zoeken.
Zijn auto stond er niet.
Misschien heeft hij om de hoek geparkeerd en is hij tot aan mijn voordeur doorgedrongen.
Ze nam de lift naar driehoog, de bovenste etage. Er was niemand te zien.
Francesca trok haar schoenen uit en liet die in het rek op de gang achter.
In haar appartement heerste koelte. Ze haalde het elastiek uit haar zwarte paardenstaart, trok haar jurk uit, schoof de gordijnen voor het raam van de aan de noordzijde gelegen woonkamer opzij, schonk ijsthee in en ging op haar dakterras op het zuiden op een ijzeren stoeltje zitten.
Francesca keek uit over een park, waar het boomgebladerte al begon te vergelen en ouders met hun kinderen een speeltuin bezochten en dacht: ik zal wel nooit moeder worden. Ik word volgende maand tweeëndertig en ik weet nog niet eens of ik wel kinderen wil. De verantwoordelijkheid, het gedrein als baby, het gezeur als kleuter, de puberteit...
Gebeurtenissen van de afgelopen dagen herhaalden zich.
Er waren vriendelijke en onvriendelijke opmerkingen tegen haar gemaakt. Een student, waarvoor zij zich extra had ingespannen, had niet eens de moeite genomen om haar te bedanken. Een haastige ploert had haar maandagochtend zowat van de weg gereden en haar uitgescholden. Twee keer had haar vriend haar een bericht gestuurd, omdat hij met haar wilde lunchen. Twee keer had zij hem duidelijk gemaakt te zijn verhinderd.
-Hou je nog wel van me, Francesca?
-Natuurlijk.
-Hoe weet ik dat zeker?
Hij hield niet op, voordat hij antwoord gekregen had.

Tot haar schrik ging haar telefoon. Francesca verliet het dakterras en nam het toestel uit de houder. Het nummer van Janalyn, haar moeder. Opgelucht maakte ze verbinding.

‘Hallo, Matka.’

‘Dag kleine meid. Je bent dus al thuis.’

‘Zoals je hoort. Jij ook?’

‘Ik zit nog op het politiebureau. Ik wil iets met je bespreken. Vind je het leuk als ik bij je langskom?’

‘Ja natuurlijk. Waar gaat het over?’

‘Ik wil je onterven.’

‘Dat kan ook schriftelijk.’

Janalyn lachte. ‘Zal ik iets voor de maaltijd meenemen?’

‘Mij best.’

‘Waar heb je zin in? Mijn slager heeft heerlijke ossenhaas met aardappelkoekjes.’

‘Prima. Hoe laat kom je?’

‘Ik ga bij de slager langs en rij dan meteen naar je toe.’

Mam weet van iedere werkdag tot hoe laat ik college geef, hoe lang ik erover doe om thuis te komen. Ze is onontkoombaar. Wat zou ze willen bespreken? Zou ze gaan trouwen met die Konrad? Wat een ramp zou dat zijn! Francesca nam zich voor, haar relatie niet met haar Matka te bespreken.

Haar driekamerappartement was schamel ingericht en had nog het meeste weg van een magazijn, met overal vitrinekasten vol dozen met scherven en metalen voorwerpen uit de oudheid. Hier voelde zij zich echter thuis, alsof het haar tempel was. Die tempel vertoonde nu hetgeen zij als verontreinigingen beschouwde, in de vorm van zijn spullen: zijn toiletgerei op het glazen planchet in de badkamer, zijn vuile was in de rieten mand in de bijkeuken, de pakjes door hem meegebrachte condooms in speciale uitvoering in de lade van haar nachtkastje.

Het leek haar een tactiek, het voorspel van een invasie. Bruggehoofdjes op de andere oever en op een gegeven moment definitief de rivier oversteken en alles te veroveren.

Hij had schulden en bewoonde nog steeds het kamertje uit zijn studententijd. Francesca had geweigerd er te overnachten.

Zijn was doe ik in ieder geval niet, nam Francesca zich voor.

Samen met het komende archeologische veldwerk, dat in Beieren zou plaatsvinden, zou hij een en ander toch als subtiel signaal op moeten vangen. Of was er meer nodig?

Een bericht per telefoon sturen? Dan zou hij ongetwijfeld direct verhaal komen halen.

In gesprek in het openbaar, op een locatie waar niemand hen zou kunnen afluisteren?

Dat leek haar nog het beste.

En die juwelen en het horloge en de parfums? Van sierraden had zij geen verstand. Van de parfums wist zij, dat ze duur waren. Ze had ze nog niet gebruikt.

Zal ik het hem opsturen?

Ze realiseerde zich, bang van hem te zijn geworden. Obsessieve mannen konden gevaarlijk worden, wanneer ze werden afgewezen.

Francesca nam een douche. Ze trok de lade van haar nachtkastje open, haalde de condooms tevoorschijn en wierp die in de vuilnisemmer.

Zijn vuile was borg ze in een vuilniszak op, die ze op de gang neerzette.

Hij zal er geen genoeg mee nemen. Ik moet het hem in zijn gezicht vertellen. Ook dan zal hij er geen genoeg mee nemen. Ik stuur niets op. Ik neem alles mee naar zijn kantoor. Die zak vuile was zet ik gewoon op zijn bureau. Ik moet wel uitzoeken, wanneer hij er niet is. Ach nee, ik heb geen sleutel. Wat dan? Ik geef alles af aan de conciërge van die studentenflat.

De intercom gaf een schril signaal. Francesca schrok. Het was natuurlijk mogelijk, dat hij voor de deur stond. Naar beneden gaan? Aarzelend haalde ze de hoorn van het toestel.

‘Je Matka.’

Zuchtend drukte Francesca op de knop, die de toegangsdeur opende.

Even later verscheen de rijzige gestalte van hoofdcommissaris van de gemeentepolitie van Stovizje, Janalyn Marek in de deuropening. Ze overhandigde een tas vol piepschuim bakjes en de zak vuile was, trok haar schoenen uit en zette die in het rek.

‘Ahoj mijn kleine meid!’

‘Ahoj, Matka.’

Zij omhelsden.

‘Die zak neem ik maandag mee naar mijn werk.’

‘Wat zit erin?’

‘Vuile was.’

‘Van je lover? Je lijkt wel gek. En je had me wel eens mogen vertellen, dat jullie inmiddels blijkbaar samenwonen.’

Francesca zette zuchtend de zak op de gang.

Haar moeder wilde pils. De wallen onder haar ogen leken breder dan ooit.

‘Wanneer ga je eens met pensioen, Matka?’

'Begin jij nou ook al? Ik werk gewoon door. Wat moet ik anders?'
 'Je ziet er moe uit.'
 'Jij ook. Bij mij komt het door nachten vol liefde.'
 O, Matka, waarom wil je toch altijd het laatste woord? 'Je wou me spreken.'
 'Na de koffie. Je hebt dus die vrijer nog.'
 'Ik wil van hem af.'
 'Ik heb hem na laten kijken. Dat heerschap heeft een strafblad.'
 'Hoe is dat mogelijk? Hij werkt als docent bij de faculteit sociale geografie.'
 'Academici zijn geen heiligen. Hij zal vast niet volledig zijn geweest over zijn verleden.'
 'In ieder geval niet tegen mij, blijkbaar. Wat heeft hij op z'n geweten?'
 'Fraude. Diplomavervalsing. Bedreiging. Stalking.'
 Even bleef het stil.
 Francesca warmde en diende de maaltijd op.
 'Hoe is de ossenhaas?'
 Francesca keek haar Matka verwijtend aan.
 'Ik wou hem bellen. Nou durf ik dat dus niet meer.'
 'Bel hem zo meteen. Wijs hem af en geef daarna het toestel aan mij.'
 'Ik weet het niet...'
 Janalyn haalde haar schouders op en at verder.
 Francesca zorgde voor koffie. 'Vertel.'
 'Even buiten het centrum van Stovizje ligt een oude boomgaard. Konrad heeft het voor elkaar gekregen, dat op dat terrein, dat hij van de gemeente heeft gekocht, een hotel wordt gebouwd.'
 'Ter bevordering van het toerisme.'
 'Wat dacht je anders? Konrad was weer eens ongeduldig. Hij kon niet zo snel een bedrijf vinden om die oude bomen te laten rooien en heeft bodemradaronderzoek laten uitvoeren, naar eventuele fundamente en leidingen en kreeg iets vreemds te zien. Die medewerker wist niet precies wat hij zichtbaar heeft gemaakt. Het lijkt nog het meest op menselijke beenderen.'
 'Een massagraf?'
 'Mogelijk. Het lijkt of er rijen skeletten liggen, Tussen de bomen en misschien ook eronder, op een diepte van ruim een meter onder het maaiveld. Er zijn ontelbare witte splinters en stippen omheen zichtbaar. Die boomgaard is pak weg vierhonderd vierkante meters groot. Het zou om de overblijfselen van tientallen mensen kunnen gaan.'
 'Tsjechen? Joodse Tsjechen? Verzetsstrijders?'
 'Of slachtoffers van onze Praagse lente.'

‘Luguber hoor.’

‘Zeg dat wel. De kriebels gingen langs mijn rug, toen ik naar die beelden keek. Konrad wou de hele boel laten afgraven. Dat heb ik hem uit zijn hoofd weten te praten. Als de pers daar lucht van krijgt...’

‘Waarom bespreek je dit met mij, Matka? Je wou toch niet, dat ik..?’

‘Ik moest meteen aan je denken. Ik denk wel vaker aan je, uiteraard. Ik dacht: stel, dat die boomgaard boven een massagraf uit de oorlog of in negentienachtezestig is aangelegd. Zou dat niet een uitdaging voor je zijn, in plaats van overal in Europa met je studenten potscherven uit de klei krabben? Zou het niet heel interessant zijn, om als forensisch archeoloog aan de slag te gaan? Jouw faculteit zou bij de overheid of bij de Europese gemeenschap subsidie kunnen aanvragen.’

‘Dan zou ik mijn baan op moeten zeggen.’

‘Of je laat jezelf inhuren, met behoud van je huidige functie.’

‘Je draaft weer behoorlijk door, Matka, zoals gewoonlijk. Ik heb ooit ergens in Roemenië een handvol menselijke resten uit de ijzertijd uitgebikt. Meer niet.’

‘We kunnen er een project van maken en expertise inhuren. Denk er eens over na.’

‘Negentien achtezestig...de Praagse lente. Toen was ik nog niet eens geboren. Zoveel doden zijn er toen toch niet gevallen?’

‘Officieel niet nee. Er zijn in die dagen honderden Tsjechen opgepakt. Politici, journalisten, intellectuelen, legerofficieren. Sommigen van hen zijn ontvoerd naar de Sovjet-Unie, anderen in onze gevangenissen opgesloten. Tientallen van hen zijn nog steeds spoorloos. Die zijn volgens zowat iedereen door het Rode leger vermoord.’

‘Of betreft het verzetsstrijders uit de tweede wereldoorlog, of Joden.’

‘Misschien wel. Ik heb de boomgaard laten afschermen en er een politiepost laten neerzetten. Konrad is er uiteraard van op de hoogte, dat ik er met jou over praat. Hij zorgt voor de vergunning om op te graven. We kunnen dus aan de slag.’

‘Je geeft me niet eens de kans om erover na te denken.’

‘Dat heeft ook geen zin bij jou. Je bent en blijft nou eenmaal een twijfelaar.’

Janalyn wilde pils.

‘Je moet nog rijden, Matka.’

‘Tenzij ik hier blijf slapen.’

‘Dan moet ik de logeerkamer even in orde maken.’

Dit is een bezoek. Een kortdurende, invasie. Uitgevoerd door een bevriende, ongewapende mogendheid. Tot morgenochtend. Al zou ze zich niet zoveel met me bemoeien...

‘Bel je nou dat heerschap nog? Anders staat hij morgenavond gegarandeerd weer voor je deur.’

Francesca zuchtte.

Ze stond van tafel op, trok een fles bier uit de ijskast, nam een flinke slok en zocht haar telefoon op.

‘Zet hem op de speaker.’

‘Het is een privégesprek, Matka.’

‘Kan me niks schelen.’ Francesca nam opnieuw een slok.

Hij nam meteen op. Zijn stem schalde door de woonkamer. ‘Mijn schoonheid! Wat fijn dat je belt! Ik zat net aan je te denken.’

‘Ik wil iets met je bespreken...’ Zij keek haar moeder aan, die bemoedigend knikte.

‘En dat is? Je wil met me trouwen. Goed nieuws. Ik ook met jou.’

Schel gelach, op het hysterische af.

‘Nee...’

‘Grapje van me. Je kent me nou toch onderhand wel een beetje?’

‘Ik... ik wil de relatie met je beëindigen.’

‘Wat zeg je me nou?’ klonk het hard en geschrokken.

De daaropvolgende stilte zoemde door de kamer.

‘Ik wil geen relatie meer met je.’ Francesca’s stem beefde.

‘En waarom dan niet?’ klonk het agressief.

‘We passen niet goed bij elkaar.’

‘Hoe kom je daar nou bij? Ik voel me altijd geweldig bij je.’

‘Ik niet bij jou.’

Janalyn stak grijnzend twee duimen omhoog.

‘Ik neem hier geen genoegen mee, Francesca. Je bent gewoon nog onzeker van jezelf en dus ook onzeker over ons. Daar heb ik uiteraard begrip voor. Ik kom morgenavond bij je langs om het te bespreken.’

‘Ik ben er morgenavond niet.’

‘Waar ben je dan?’

‘Ik breng je maandag je vuile was. En je geschenken.’

‘Wacht, wacht. Sorry, dat ik een beetje fel uit de hoek kwam daarnet. Laten we nou gewoon als twee volwassen mensen redelijk blijven. We moeten hier uit kunnen komen.’

Haar Matka maakte snijbewegingen langs haar keel.

Francesca hoorde hem zwaar hijgen. Ze verbrak de verbinding, waarna hij haar onmiddellijk terugbelde.